

Stanovisko Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory k otázke budúcnosti a perspektívam pestovania geneticky modifikovaných plodín

Slovenskí poľnohospodári majú eminentní záujem byť konkurencieschopní a zároveň produkovať kvalitné a bezpečné potravinárske suroviny. Preto vždy boli a sú i naďalej otvorení inováciám a novým technológiám, ktoré majú predpoklady splniť uvedené kritériá a zároveň sú potenciálne šetrné k životnému prostrediu.

Ako sa zdá, odpoveď na uvedené očakávania by mohli priniesť biotechnológie, pretože predstavujú radikálne nový koncept šľachtenia poľnohospodárskych plodín a umožňujú sprostredkovať plodínám vlastnosti, ktorých dosiahnutie je nemysliteľné použitím tradičným metód a postupov. Geneticky modifikované plodiny si preto začali získavať dôveru slovenských poľnohospodárov, čo sa prejavilo zhruba od polovice minulého desaťročia postupným zväčšovaním plôch vysadených kukuricou MON 810.

Ale ďalší vývoj ako keby vyššie uvedenému protirečil: od roku 2008, keď veľkosť vysadenej plochy kulminovala a spomínaná GM kukurica sa pestovala skoro na 2000 ha, sa táto rozloha začala postupne znižovať, pričom tento rok je ňou vysadených iba 189 ha. K niečomu podobnému došlo i v Českej republike, kde sa maximálny vysadená plocha v roku 2008 (8 380 ha) znížila na tohtoročných iba 3 080 ha.

Príčina tohto vývoja je predovšetkým ekonomická: pre geneticky modifikované plodiny nie je potrebný odbyt pretože spotrebiteľia nie sú dostatočne presvedčení o neškodnosti ich pestovania na životné prostredie a zdravotnej bezpečnosti konzumácie potravín vyrobených na ich báze. To ale nie je všetko. Okrem nejasností ohľadom úrovne rizika visí vo vzduchu otázka týkajúca sa celospoločenskej prospešnosti pestovania GM plodín v porovnaní s konvenčnými. Nie je jasné, aká je pridaná hodnota predmetných potravín z hľadiska ich sensorických a nutričných vlastností a aké sú výhody pestovania GM plodín pre poľnohospodárov okrem výrazne zjednodušenej aplikácie pesticídov. 99% GM plodín ponúkaných na trhu sú buď tolerantné na nejaký pesticíd alebo ho samé produkujú, alebo oboje, pričom iné nové vlastnosti nemajú. Dlho sľubované GMO, ktoré by boli tolerantné na suché alebo slané prostredie, alebo by dávali výrazne vyššiu úrodu zatiaľ nie sú komerčne dostupné. Okrem toho, pre poľnohospodárov nie je veľmi atraktívny systém, kde si musia každý rok kupovať všetko sadivo, ktoré je výrazne drahšie ako konvenčné, pretože majú zmluvne zakázané použiť časť úrody na založenie novej.

Treba povedať, že úsilie výrobcov GM sadív, najrôznejších vedeckých výborov a kompetentných orgánov, získať dôveru spotrebiteľov, nie je príliš presvedčivé a často má charakter nevydarenej politickej propagandy. Problematika je prezentovaná príliš čierno-bielo a zásadné odborné otázky kritikov GMO ostávajú bez dôveryhodnej odpovede. Chýba verejná kontradiktórna diskusia, pričom niektoré bohorovné prehlásenia ohľadom neškodnosti GMO sú skôr na škodu ako na úžitok, bez ohľadu na to, že ich autormi sú občas i uznávaní odborníci a vedci. Verejnosť si pamätá, že i v minulosti ju rôzni naslovovzatí odborníci presvedčovali o neškodnosti produktov ako bol prášok DDT, dioxíny, azbest alebo mäsovokostné múčky.

Dôveru spotrebiteľov je možné získať iba maximálnou transparentnosťou a preukázaním, že bolo urobené všetko potrebné pre objektívne a maximálne nezávislé posudzovanie rizík spojených s GMO. Dnes táto podmienka nie je splnená nakoľko známe fakty naznačujú, že celú procedúru hodnotenia bezpečnosti GMO majú plne pod kontrolou biotechnologické firmy a princíp opatrnosti, ktorý je oficiálnou referenciou v EÚ, nerešpektuje ani EFSA a ani Európska komisia. Úspech biotechnológií, ktoré majú nepochybne veľký potenciál, nie je možný bez systému nestranného posudzovania, financovaného výhradne z verejných zdrojov, čo ale v súčasnosti nie je zabezpečené.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

Záhradnícka 21

811 07 Bratislava

GSM: 00421-(0)948-537 006

e-mail: artim@sppk.sk

WEB sídlo: <http://www.sppk.sk>

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora

www.sppk.sk

NAŠA PÔDA NÁŠ CHLIEB NÁŠ VIDIEK